

Existeixen les utopies?

Al llarg de la història de la humanitat, varis autors, filòsofs i intel·lectuals han anat ideant utopies. Ja la primera la trobem amb la República de Plató, on es planificava una ciutat de dalt a baix, en la qual tothom tindria una activitat assignada i podria realitzar-la bé d'acord amb la seva naturalesa. Però, tal i com he dit, la creació d'aquestes utopies no acaba aquí. Més endavant trobarem altres utopies com ara "La ciutat de Déu", d'Agustí d'Hipona; "La nova Atlàntida" de Francis Bacon o, fins i tot, la mateixa "Utopia" de Thomas More, entre d'altres.

En totes aquestes obres se'ns donen una sèrie d'exemples on els autors ideen en la seva ment una societat, una ciutat, un estat... perfectament organitzat en el qual tothom podria viure dignament, tindria un lloc dins aquest o, si més no, planteja un ambient sense mancances; és a dir, una utopia. Plantejen una alternativa al món al qual viuen, que consideren que té defectes i els volen mirar de corregir (de fet, les utopies també poden servir com a element de crítica de certs aspectes que no els semblen correctes).

Ara bé, realment totes aquestes obres en les quals hi ha una comunitat òptima, tindrien uns plantejaments d'organització tan ben planificats? Tan sols analitzant alguns dels exemples aportats anteriorment, veurem que tenen algun que altre defecte, que no les acabarien de fer perfectes i que, fins i tot, farien canviar-nos d'opinió respecte la seva viabilitat.

Per començar, en la República de Plató el primer inconvenient el veiem en el fet de la poca llibertat individual que se'ns ve donada en aquest sistema de govern. Des de ben petits ja estàs determinat a realitzar una tasca concreta, sense possibilitat de canviar-ho. No fas el que vols, sinó allò que et toca fer. Aquest és un factor pel qual la humanitat ha lluitat molt de temps per abolir (el fet d'estar predestinat a fer una activitat, sense poder ascendir socialment), i que, per tant, molt difícilment la gent estaria disposada a retornar-hi.

Per altra banda, un altre exemple a analitzar podria ser "La Nova Atlàntida", en el qual els homes estan alliberats de realitzar la feina perquè ja ho fan les màquines. Aquesta societat, per tant, està dirigida pels científics. Aquí veiem com, tan sols en imaginar-ho, ja podem veure que alguna cosa fallarà, ja que, si deixem que les màquines realitzin totes les tasques, llavors és com si aquestes ens dominessin. A més, què fariem llavors els humans? Si per naturalesa som violents, sense poder mantenir-nos ocupats de ben segur hi haurà molts aldarulls. Molts filòsofs afirmen que l'estat natural de l'home estaria ple de lluites violentes per tal d'obtenir poder.

A part de l'anàlisi individual dels exemples, podem veure com les utopies, en conjunt, també presenten inconvenients comuns. Per exemple, el fet que en aquestes les societats semblen congelades; és a dir, no es permet l'evolució d'aquestes, no es té en compte. A més, tampoc consenten una participació de la població, tan sols es fa allò que està planificat, sense possibilitat de canviar-ho.

En conclusió, des del meu punt de vista considero que les utopies no poden existir, ja que és impossible crear una societat humana perfecta, sense inconvenients. Semblaria que sempre hi ha algun element que falla. A més, crec que com més planificada i limitada estigui una societat, més imperfeccions hi haurà ja que això significarà que les llibertats individuals es veuran restringides. Per mi, una societat similar a una utopia, seria aquella en la qual aquestes llibertats es veuen assegurades, sempre i quan hi hagi unes certes limitacions per no incidir en l'ordre públic.

Gerard Fauria

Institut Anton Busquets (Sant Hilari)